

Briselē, 29.5.2013
COM(2013) 368 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Maltas 2013. gada valsts reformu programmu

**un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas stabilitātes programmu 2012.–
2016. gadam**

{SWD(2013) 368 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Maltas 2013. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas stabilitātes programmu 2012.–2016. gadam

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu nodarbinātības un izaugsmes stratēģiju “Eiropa 2020”, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.
- (2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, balstoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.) un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm⁵, kas kopā veido “integrētās

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2013) 368 *final*.

⁴ P7_TA(2013)0052 un P7_TA(2013)0053.

⁵ Padomes 2013. gada 22. aprīļa Lēmums 2013/208/ES.

pamatnostādnes”. Dalībvalstis tika aicinātas savā ekonomikas un nodarbinātības politikā ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes.

- (3) 2012. gada 29. jūnijā valstu vai to valdību vadītāji pieņēma lēmumu par “Izaugsmes un nodarbinātības paktu”, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un rīcībpolitiku. Viņi lēma par rīcību, kas jāveic dalībvalstu līmenī, jo īpaši izsakot pilnīgu apņemšanos sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus un īstenot konkrētām valstīm adresētos ieteikumus.
- (4) Padome 2012. gada 6. jūlijā pieņēma ieteikumu par Maltas 2012. gada valsts reformu programmu un sniedza savu atzinumu par Maltas atjaunināto stabilitātes programmu 2011.-2015. gadam.
- (5) Komisija 2012. gada 28. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu⁶, sākot 2013. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tāpat Komisija 2012. gada 28. novembrī, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma Brīdinājuma mehānisma ziņojumu⁷, kurā tā noteica, ka Malta ir viena no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (6) Eiropadome 2013. gada 14. martā apstiprināja finanšu stabilitātes nodrošināšanas un fiskālās konsolidācijas prioritātes un izaugsmes veicināšanas pasākumus. Tā uzsvēra nepieciešamību turpināt diferencētu un uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju, atjaunot normālu ekonomikas kreditēšanu, veicināt izaugsmi un konkurētspēju, risināt problēmas, kas saistītas ar bezdarbu un krīzes sociālajām sekām, un modernizēt publisko pārvaldi.
- (7) Komisija 2013. gada 10. aprīlī publicēja padziļinātā pārskata rezultātus⁸ par Maltu, pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisijas veiktā analīze liek tai secināt, ka Malta saskaras ar makroekonomisko nelīdzsvarotību, kurai būtu nepieciešama uzraudzība un politikas rīcība. Jo īpaši nepieciešams rūpīgi uzraudzīt norises banku nozarē un nekustamā īpašuma tirgū. Politikas uzmanību nepieciešams pievērst publisko finanšu ilgtermiņa stabilitātei.
- (8) Malta 2013. gada 30. aprīlī iesniedza 2013. gada stabilitātes programmu, kas attiecas laikposmu no 2012. līdz 2016. gadam, un 2013. gada valsts reformu programmu. Lai ņemtu vērā to savstarpējās saiknes, abas programmas izvērtētas vienlaikus.
- (9) Pamatojoties uz 2012. gada stabilitātes programmas novērtējumu, ievērojot Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomiskais scenārijs, kas ir pamatā programmā iekļautajām budžeta prognozēm, ir ticams. Padome 2012. gada 4. decembrī atcēla lēmumu par pārmērīga deficīta pastāvēšanu Maltā, ņemot vērā tā korekciju 2011. gadā, kura, balstoties uz Komisijas 2012. gada rudens prognozi šķita noturīga. Tomēr 2012. gadā Maltas vispārējās valdības budžeta deficīts sasniedza 3,3 % no IKP, atkal virs atsaucēs vērtības 3 % no IKP. Programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir pakāpeniski samazināt deficītu, kas 2012. gadā ir 3,3 % no IKP, līdz 0,8 % no IKP 2016. gadā – tas nozīmē pakāpenisku virzību uz vidējā termiņa mērķa sasniegšanu. Programmā ir apstiprināts vidējā termiņa mērķis panākt līdzsvarotu stāvokli strukturālā ziņā, kas ir vērienīgāks par Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām, taču tā sasniegšana programmas periodā nav plānota. Programmā 2013. gada deficīta mērķis ir balstīts uz nodokļu ieņēmumu relatīvi strauju izaugsmi, ko pamatā esošais makroekonomiskais scenārijs, šķiet, pilnībā neizskaidro. Turklāt to

⁶ COM(2012) 750 *final*.

⁷ COM(2012) 751 *final*.

⁸ SWD(2013) 120 *final*.

pietiekami neatbalsta ar detalizētiem pasākumiem, arī turpmākajos gados. Rezultātā izmaiņas plānotajā (pārrēķinātajā) strukturālajā bilanci ir krietni lielākas nekā Komisijas prognozētās. Saskaņā minēto prognozi, strukturālā balance 2013. gadā uzlabojas tikai par ¼ procentpunkta no IKP un tikai margināli 2014. gadā, pieņemot, ka politika nemainīsies. Tiek prognozēts, ka vispārējās valdības parāds saglabāsies virs robežvērtības 60 % no IKP visā programmas periodā. Valsts iestādes prognozē, ka parāds 2014. gadā pieaugs līdz 74,2 % no IKP un pēc tam sāks samazināties, 2016. gadā sasniedzot 70 % no IKP. Komisijas 2013. gada pavasara prognozē tiek prognozēts, ka parāda attiecība pret IKP pieaugs nedaudz straujāk – līdz 74,9 % no IKP 2014. gadā, jo ir gaidāms, ka primārais deficīts turpinās palielināties. Ņemot vērā pārmērīgā deficīta korekciju 2011. gadā, Malta pašlaik ir trīs gadu ilgā pārejas periodā, attiecībā uz parāda samazināšanas robežvērtības piemērošanu, sākot no 2012. gada. Malta neguva pietiekamus panākumus virzībā uz parāda kritērija pilnīgu ievērošanu 2012. gadā, un netiek prognozēts, ka tā to veiks 2013.-2014. gadā. Lai gan Maltas fiskālā sistēma ir samērā elastīga, tās nesaistošais raksturs un fiskālās plānošanas īsa termiņš neveicina stabilu fiskālo stāvokli. Direktīva 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām vēl nav transponēta, un budžeta strukturālās sabalansētības noteikums, kas paredzēts Līgumā par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību, vēl nav ieviests valsts tiesību aktos. Stabilitātes programmā ir noteikts valdības nolūks izveidot fiskālo jautājumu padomi, taču nav izklāstīti konkrēti plāni.

- (10) Nodokļu iekasēšana un izvairīšanās no nodokļiem rada problēmas publisko finanšu kvalitātei. Iestādes ir ieviesušas vairākus pasākumus, un papildu pasākumi ir sagatavošanas posmā, taču īstenošana ir rūpīgi jāuzrauga, jo konkrēti rezultāti vēl nav materializējušies. Attiecībā uz uzņēmumiem nodokļu sistēmā vēl joprojām pastāv ļoti būtiski stimuli aizņemties. Malta 2012. gadā izcēlās kā valsts, kurā piemērojamo nodokļu ziņā bija otrā lielākā atšķirība starp jaunu ieguldījumu finansēšanu no aizņēmumiem un no pašu kapitāla. Šie stimuli parādu veidošanai var radīt situāciju, kurā uzņēmumu aizņemto līdzekļu īpatsvars ir pārlietu liels un kapitāla sadalījums ir neefektīvs. Malta ir viena no nedaudzajām dalībvalstīm, kurās nepastāv noteikumi parāda veidošanas tendences novēršanai.
- (11) Malta vēl joprojām saskaras ar problēmām attiecībā uz tās publisko finanšu ilgtspēju, ņemot vērā sabiedrības novecošanas ietekmi uz budžetu, kura saskaņā ar prognozēm būtiski pārsniegs ES vidējo rādītāju; pensiju izdevumu pieaugums veido vairāk nekā pusi no kopējiem prognozētajiem ar novecošanu saistītajiem izdevumiem, savukārt salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm tiesību aktos noteiktais pensijas vecums ir neliels un tā palielināšana, kas noteikta ar 2006. gada reformu, ir lēna. Ir nepieciešamas turpmākas reformas, lai nodrošinātu ilgtspēju, vienlaikus nodrošinot piemērotību un pievēršoties starppaaudžu taisnīguma jautājumiem. Lai gan ir notikušas sarunas ar sociālajiem partneriem, netika izvirzīti konkrēti priekšlikumi turpmākai pensiju reformai. Vecāka gadagājuma strādnieku nodarbinātības līmenis ir zems, un aktīvu vecumdienu visaptverošu stratēģiju vēl joprojām ir nepieciešams izstrādāt. Ierobežota primārās aprūpes sniegšana kombinācijā ar prognozēto sabiedrības novecošanu var ilgtermiņā izraisīt lielus veselības aprūpes izdevumus. Administratīvās spējas publiskā iepirkuma jomā ir vājas, kas rada sarežģītas un laikietilpīgas procedūras.
- (12) Pasākumi, kas tiek veikti, lai samazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, tai skaitā nesenā sagatavošanas procesa uzsākšana, kura rezultātā tiks izveidota stratēģija attiecībā uz mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, ir atzinīgi vērtējami, arī ņemot vērā nepieciešamību samazināt prasmju piedāvājuma un pieprasījuma neatbilstību. Veikto politikas pasākumu efektivitāte būs atkarīga no pareizas un savlaicīgas īstenošanas,

kas būs rūpīgi jāuzrauga. Tomēr nepietiekamā saikne starp izglītību un apmācību no vienas puses un darba tirgus vajadzībām no otras puses ir būtiska problēma. Ir gaidāms, ka plānotā vienotās prakšu shēmas izveide, kura attiektos uz vairāk kvalifikācijas līmeņiem, palīdzēs nodrošināt darbaspēku, kas atbilst darba tirgus vajadzībām.

- (13) Malta ir spērusi arī būtiskus soļus, lai uzlabotu sieviešu līdzdalību darba tirgū; šie pasākumi ir lielākoties vērsti uz darba un ģimenes dzīves apvienošanas atvieglošanu. Tāpat, gūstot labumu no labvēlīga kohortas efekta, sieviešu nodarbinātības līmenis turpina palielināties. Taču pastāv iespējas veikt uzlabojumus — sieviešu nodarbinātības līmenis vēl joprojām ir zems, bērna piedzimšana atstāj būtisku ietekmi uz sieviešu līdzdalību darba tirgū un nodarbinātības līmeņu atšķirība starp dzimumiem ir vislielākā ES. Elastīgas nodarbinātības kārtības veicināšana un izmaksu ziņā pieejamu bērnu aprūpes iestāžu un pēcskolas iestāžu pieejamība plašākai sabiedrības daļai var palīdzēt palielināt sieviešu nodarbinātības līmeni.
- (14) Maltas dzīves dārdzības korekcijas mehānismam piemīt īpašas iezīmes, kuras, šķiet, mazina tā negatīvo ietekmi uz darba tirgus sniegumu kopumā un algu korekciju: ar mehānismu tiek piešķirts palielinājums, balstoties uz vienotu likmi, kas tādējādi tikai daļēji kompensē algu inflāciju virs “atsauces” pamatalgas, pastāv mikrolīmeņa un makrolīmeņa atkāpes klauzulas un vienošanās par algām ir pilnībā decentralizētas. Tomēr ļoti nelabvēlīgos ekonomikas cikla posmos sistēma vēl joprojām rada potenciālas problēmas reālo algu elastībai, tādējādi kavējot darba tirgus pielāgošanos un mazinot konkurētspēju. Dažu komponentu cenu svārstības, jo īpaši enerģijas cenu, kas iekļauti mehānismā izmantotajā cenu indeksā, varētu radīt inflācijas spiedienu ar “algu un cenu spirāli”. Tāpēc datu vākšana par algām un produktivitāti nozares līmenī, kā arī rūpīga algu indeksācijas sistēmas ietekmes uzraudzība būs ļoti būtiska potenciālo risku mazināšanai. Maltas iestādēm būtu rūpīgi jāuzrauga mehānisma ietekme uz ekonomiku, un tām vajadzētu būt gatavām to reformēt, ja nepieciešams.
- (15) Maltas konkurētspēja vēl joprojām ir pakļauta riskam, ņemot vērā tās enerģijas piegāžu ļoti ierobežoto diversifikāciju un slikto sniegumu vides jomā, kas izraisa augstus elektroenerģijas tarifus. Galvenā enerģijas piegādātāja (*Enemalta*) sliktais finansiālais stāvoklis palielina šo nedrošību, taču gaidāms, ka pēc 2014. gada situāciju uzlabos elektroenerģijas savienojums ar Sicīliju. Lai gan īstenotas vairākas iniciatīvas, piemēram, saules enerģijas izmantošanas palielināšana, atjaunojamo energoresursu īpatsvars vēl joprojām ir ārkārtīgi zems un būtisku projektu īstenošana, piemēram, vēja ģeneratoru parku izveide, ir zem jautājuma zīmes. Bija vērojams progress attiecībā uz energoefektivitāti, jo īpaši attiecībā uz publiskām ēkām; to atbalstīja ar Savienības finansējumu. Maltas transporta sistēmas rezultāti vides jomā arī ir slikti. Malta gūtu labumu no visaptverošas transporta stratēģijas, kuras mērķis ir uzlabot publisko transportu, ceļu tīklu, sistēmas rezultātus oglekļa dioksīda izmešu ziņā un turpmāk veicināt tādu transporta līdzekļu izmantošanu, kas nav pasažieru automašīnas.
- (16) Maltas banku nozare ir ļoti liela salīdzinājuma ar valsts ekonomiku. Lai gan tas ir galvenokārt sistēmiski nesvarīgu vietējo banku un starptautisko banku dēļ, kuru iesaiste valsts ekonomikā ierobežota, ir nepieciešams turpināt to stingru uzraudzību, lai novērstu to darbības negatīvu ietekmi uz finanšu stabilitāti. Vietējās bankas vēl joprojām ir ļoti pakļautas nekustamā īpašuma tirgus riskiem, savukārt konkrēti uzkrājumi kredītu zaudējumu gadījumam ir relatīvi nelieli. Ir notikušas politikas diskusijas, taču tās vēl nav pārvērstas atbilstošos regulatīvos pasākumos. Tieslietu sistēmā ir vērojama neefektivitāte, kas rada papildu risku finanšu stabilitātei. Ilga laiks, kas nepieciešams maksātnespējas procesu pabeigšanai, traucē nodrošinājuma

tiesību efektīvu īstenošanu. Ekonomisko grūtību laikā tas var radīt papildu slogu banku bilancēm un palielināt zaudējumus, rezultātā radot rekapitalizācijas nepieciešamību.

- (17) Saistībā ar Eiropas pusgadu Komisija ir veikusi Maltas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi. Tā ir izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu un iesniegusi padziļinātu pārskatu. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Maltā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Eiropas Savienības vispārējo ekonomisko pārvaldību, kas panākams, sniedzot ES līmeņa norādes iestrādāšanai turpmākajos valstu lēmumos. Tās ieteikumi saistībā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 5. ieteikumā.
- (18) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Maltas stabilitātes programmu, un tās atzinums⁹ ir jo īpaši atspoguļots 1. ieteikumā.
- (19) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 2. un 5. ieteikumā.
- (20) Saistībā ar Eiropas pusgadu Komisija ir veikusi visas eurozonas ekonomikas politikas analīzi. Uz šā pamata Padome ir pieņēmusi konkrētus ieteikumus, kas adresēti dalībvalstīm, kuru valūta ir euro. Maltai arī būtu jānodrošina pilnīga un laicīga šo ieteikumu īstenošana,

AR ŠO IESAKA Maltai laikposmā no 2013. līdz 2014. gadam rīkoties šādi.

1. Konkrētizēt un īstenot pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ikgadējo strukturālo korekciju centienus, kas noteikti Padomes ieteikumos pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā, nolūkā koriģēt pārmērīgo deficītu līdz 2014. gadam ilgspējīgā un izaugsmei labvēlīgā veidā, ierobežojot vienreizēju/pagaidu pasākumu izmantošanu. Pēc pārmērīgā deficīta novēršanas īstenot strukturālo korekciju centienus piemērotā tempā, lai sasniegtu vidējā termiņa mērķi līdz 2017. gadam. Ieviest saistošu, uz noteikumiem balstītu daudzgadu finanšu shēmu 2013. gadā. Nodrošināt tādu pasākumu, kas vērsti uz nodokļu iekasēšanas uzlabošanu un izvairīšanās no nodokļiem apkarošanu, konkrētu īstenošanu un uzņēmumu nodokļu jomā samazināt stimulus parādu veidošanai.
2. Nodrošināt publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, reformēt pensiju sistēmu, lai ierobežotu prognozēto izdevumu pieaugumu, tai skaitā paātrinot tiesību aktos noteikta pensionēšanās vecuma palielināšanu, ieviešot saikni starp tiesību aktos noteikto pensionēšanās vecumu un gaidāmo dzīves ilgumu un veicinot privātu pensiju uzkrājumu veidošanos. Veikt pasākumus, lai palielinātu vecāka gadagājuma darbinieku nodarbinātības līmeni, izstrādājot un īstenojot visaptverošu aktīvu vecumdienu stratēģiju. Īstenot reformas veselības aprūpes jomā, nozares izmaksu efektivitātes palielināšanai, jo īpaši stiprinot primārās publiskās veselības aprūpes sniegšanu. Uzlabot publiskā iepirkuma procedūru efektivitāti un samazināt to ilgumu.
3. Turpināt politikas pasākumus, lai samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, jo īpaši, izveidojot visaptverošu uzraudzības sistēmu, un palielināt izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus vajadzībām, lai novērstu prasmju trūkumus, tai skaitā, veicot paziņoto prakšu sistēmas reformu. Turpināt atbalstīt sieviešu dalību

⁹ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

darba tirgū, veicinot elastīgu nodarbinātības kārtību, jo īpaši uzlabojot izmaksu ziņā pieejamus bērnu aprūpes pakalpojumus un ārpusskolas iestādes.

4. Turpināt centienus diversificēt enerģijas sastāvu un izmantotās enerģijas avotus, jo īpaši, palielinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu un laicīgi pabeidzot elektroenerģijas savienojumu ar Sicīliju. Turpināt centienus energoefektivitātes veicināšanai un izmešu samazināšanai transporta nozarē.
5. Veikt pasākumus, lai banku nozarē palielinātu krājumus zaudējumiem, kas saistīti ar kredītu nemaksāšanu, nolūkā mazināt potenciālos riskus, kuri rodas no pakļautības satricinājumiem nekustamā īpašuma tirgū. Turpināt politikas centienus, lai nodrošinātu banku nozares stingru uzraudzību, ieskaitot sistēmiski nesvarīgas vietējās bankas un uz starptautisku darbību vērstas bankas. Uzlabot tieslietu sistēmas kopējo efektivitāti, piemēram, samazinot laiku, kas nepieciešams maksātnespējas procesu pabeigšanai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*